

Den lutherske kirkes materialprincip - en granskning af Konkordiebogens retfærdiggørelseslære på baggrund af Joint Declaration¹

Foredrag på NELK i Märsta, 11.-13. marts 2005. Leif G. Jensen.

Tak for indbydelsen til at deltage – og til at bringe dette vidnesbyrd om den retfærdighed, som gælder overfor Gud. Jeg kender ikke mange af konferencens deltagere i forvejen, men jeg mærker, at denne konference er indkaldt, fordi der er stor nød blandt kristne. Hvad gør vi i denne nød? Hvor går vejen? Hvad skal præster, enkelte kristne og små menigheder gøre i denne tid?

Indhold

1. **Kirkens nød:** Aktuelle overvejelser omkring den lutherske kirkes materialprincip - evangeliet om en synders retfærdiggørelse overfor Gud ved Kristi stedfortrædergerning uden vore gerninger - og formalprincip - Den hellige Skrift som Guds ufejlbare og troværdige ord og eneste rettesnor for kristen lære og liv.
2. **Retfærdiggørelseslæren i Konkordiebogen:** En granskning af retfærdiggørelseslæren i Konkordiebogen med udgangspunkt i Lille Katekismus.
3. **Fælleserklæringen vedr. retfærdiggørelseslæren (Joint Declaration):** Retfærdiggørelseslæren i lys af Fælleserklæringen mellem Den romersk katolske Kirke og Det lutherske Verdensforbund.
4. **Afslutning:** Retfærdiggørelseslæren er hjælpen i kirkens nød.

1. Kirkens nød

Vi er i stor nød – men hvilken nød?

a) Når man har levet i folkekirkelige og statskirkelige sammenhænge – hvad gør man da, når evangeliet forfalskes, loven ændres og Guds ord ikke længere anses for at være Guds troværdige og ufejlbare ord? Hvad skal man gøre?

b) Når man lever i små uanseelige lutherske frimenigheder, hvad gør man da, når man både hører sig selv og andre spørge, hvorfor I er så få, og hvorfor det ikke lykkes bedre med missionen og væksten i medlemstal? Er I ikke i og med jeres historie og nutid et skræmmende eksempel på, at det ikke er sådan, man skal gøre?

1.1 Nøden i det folkekirkelige miljø

De Nordiske folkekirkers ledelser har i vid udstrækning forladt Guds hellige lov og frelsende evangelium. Det er senest blevet aktualiseret i Danmark gennem debatten om velsignelse i kirken af to personer af samme køn, og den måde man har brugt evangeliet i den forbindelse.

Den danske Folkekirkes bispekollegium har udtalt,

"at de bibelske udsagn om homoseksualitet ikke kan anvendes i en fordømmelse, idet

¹ "Joint Declaration" er titlen på en fællesudtalelse af 1997 fra Den romersk katolske Kirke og kirkerne indenfor Det lutherske Verdensforbund. Der henvises til omtale senere i denne artikel.

evangeliets helhedssyn vejer tungere i denne sag end enkeltstående bibelord.”²

”Guds ord er ikke en bunke skriftsteder, men er vidnesbyrdet om den korsfæstede og opstandne Kristus. Han er kriteriet, rent og purt.”³

De fremholder Evangeliet som overordnet norm over Skriften selv, når de velsigner, hvad Gud i sit ord advarer imod. De spiller troens indhold (kirkens frelseslære) ud mod Den hellige Skrifs ord (den grund, kirken er bygget på). Dermed bliver de talsmænd for et evangelium, der definerer Jesus fuldstændig frit ud fra vor tids humanistiske kærlighedsbegreber, og som vil forpligte Gud til at velsigne alt og alle uden forbehold.⁴ Her er kristendommen på vej til at blive udryddet i folkekirken af folkekirkenes egne ledere.

Heroverfor fastholder den evangelisk-lutherske kirke formalprincippet:

Vi tror, lærer og bekender, at den ene regel og rettesnor, hvorefter så vel al lære som alle lærere skulle vurderes og bedømmes, er alene de profetiske og apostoliske skrifter i Det Gamle og Det Nye Testamente, som der står skrevet: ”Dit ord er en lygte for min fod og et lys på min sti, Sl 119. Og Sankt Paulus: ”Om så også en engel fra Himmelen kom og prædikede anderledes, han skal være forbandet, Gal 1.”⁵

Skriften - ret forstået – kan ikke være i strid med Evangeliet. Og Kristi evangelium er aldrig i strid med Skriftens ord.

Studierektor ved Dansk Bibel-Institut kommenterer:

”Hovedproblemet i denne sag er ikke bibelsyn – så alvorligt det end er. Det som gør biskoppernes udtalelser rigtig alvorlige, er, at de rører ved en central pointe i bibelsk og evangelisk-luthersk frelsesforståelse. For lige så tydeligt som Guds ord forkynder evangelium for ugudelige, kender det ikke noget evangelium for ubodfærdige.”⁶

Pastor Vagn Lyrstrand, ELFK i København, supplerer:

”Kirkens største nød viser sig ikke at være homofilt samliv, men manglen på troværdig

² ”På baggrund af erfaringerne fra de gudstjenestelige markeringer i de forløbne år, de politiske udmeldinger og stadig skarp debat om emnet, ønsker biskopperne i enighed som i 1997 at tage afstand fra en kristelig eller menneskelig fordømmelse af homoseksualitet og homofilt samliv. Vi betragter fortsat det registrerede partnerskab som en god ramme om et sådant samliv. Biskopperne præciserer, at de bibelske udsagn om homoseksualitet ikke kan anvendes i en fordømmelse, idet evangeliets helhedssyn vejer tungere i denne sag end enkeltstående bibelord.” Folkekirkens bispekollegium, Kristeligt Dagblad, 6. januar 2005.

³ ”Guds ord er ikke en bunke skriftsteder, men er vidnesbyrdet om den korsfæstede og opstandne Kristus. Han er kriteriet, rent og purt, også når jeg skal turde mene, at mennesker, der lever i registreret partnerskab, ikke er under Guds fordømmelse, men at Guds velsignelse også omfatter dem, når de beder om den. Som svar på dit hjemmelavede spørgsmål: Hvem vover at velsigne? – så tror jeg og beder til Gud, at det vover han.” Biskoppen over Ålborg Stift, Søren Lodberg Hvas til Indre Missions formand 7. okt. 2004. Kilde Kristeligt Dagblad, samme dato.

⁴ Fhv. præst i Den danske Folkekirke, cand.theol. Carsten Dalsgaard Hansen i debat med biskop Søren Lodberg Hvas i Kristeligt Dagblad, 23. september 2004.

⁵ Konkordieformelen, Ep I: Om den overordnede sammenfatning, regel og rettesnor.

⁶ Kristeligt Dagblad, 4. marts 2005, studierektor Jens Ole Christensen: ”Hovedproblemet i denne sag er ikke bibelsyn, selv om jeres udtalelse afslører en a la carte-holdning til Bibelen, som er fremmed for luthersk kristendom: ”Biskopperne præciserer, at de bibelske udsagn om homoseksualitet ikke kan anvendes i en fordømmelse, idet evangeliets helhedssyn vejer tungere i denne sag end enkeltstående bibelord.” Så sjusket behandlede reformatorerne aldrig Det Nye Testaments formaninger. Det alvorligste er heller ikke, at jeres udtalelser fra 1997 og 2005 er i modstrid med klassisk kristen og bibelsk ægteskabsetik. Selv om det er alvorligt nok. Det, som gør dem rigtig alvorlige, er, at de rører ved en central pointe i bibelsk og evangelisk-luthersk frelsesforståelse. For lige så tydeligt som Guds ord forkynder evangelium for ugudelige, kender det ikke noget evangelium for ubodfærdige.

sjælesorg og sakramentforvaltning i omsorg for den enkeltes omvendelse og frelse!”⁷

Det, som ligner et forsvar for Evangeliet imod en moralsk forståelse af frelsen, viser sig at være en forfalskning af selve evangeliet og en falsk brug af nådens hellige midler i menigheden, hvor man fornægter den yderste dom, bliver tavs omkring Kristi stedfortrædende strafildelse for alle mennesker og i praksis indstiller kampen mellem synden og kødet for den kristne.

Kristne, som forbliver i denne tomhed og vranglære, kan ikke overleve på sigt. Og præster, som giver sig ind under sådanne vilkår for sakramentforvaltning og sjælesorg, er på vej til at ødelægge både sig selv og den menighed, de ønskede at tjene. Det er en stor kirkelig nød!

1.2 Nøden i missionsforeninger og frikirker

Men angreb på kirkens centrale budskab om frelse af nåde alene kommer også fra en anden kant. Det illustreres i en kommissionsrapport vedr. lutherske menigheders forhold til ”kirkevækstbevægelsen”, udgivet januar 2001 af Den Lutherske Kirke – Missouri-synoden. Her siges:

Kristi evangelium og sakramenter er kirkens frelsende skatte. Trofasthed overfor dette evangelium, hvorved kirken alene lever og består, skal forblive Kristi kirkes vigtigste kald her på jord.

I den forrige generation var Missourisynoden rystet af en strid om Den hellige Skrifs guddommelige autoritet (formal-princippet). Ved Guds nåde kom Synoden ud af kampen med en styrket bekendelse af Bibelens inspiration og autoritet.

I denne generation er Synodens enhed truet af modstridende lære og praksis, som kommer gennem indflydelse fra evangelikalisme og kirke-vækst-bevægelsen. Her er det selve evangeliets indhold, som står på spil (material-princippet). Derfor tager vi en række teologiske og kulturelle emner op stillet overfor ”kirkevækst-bevægelsen”. Vi gør det i håb om, at vores Synodes mission og tjeneste for evangeliet må forblive trofast mod den Bibelens og bekendelsens lære.⁸

Jeg tænker i den forbindelse på den tiltrækningskraft, Willow Creek-bevægelsen har haft og har i Norden: Dens grundlægger, Bill Hybel citeredes i den danske præsentationsfolder 2000:

”Tænk engang, hvordan den lokale kirke ville være, hvis folk i den var helt overgivet til Kristus, hengivne til hinanden uden forbehold og fast besluttede på at nå dem uden for Guds familie med evangeliet om Kristus. Det ville være en kirke, som intet kunne stå imod. Det ville være en uudtømmelig kilde til glæde i samfundet og et vidnesbyrd om Guds aldrig svigtende nåde.”⁹

Er dette i overensstemmelse med evangeliet? ”Guds aldrig svigtende nåde”, er det den nåde, som viser sig i vore menigheders frugter? Er det en uimodståelig nåde, som nødvendigvis må drage mennesker til Gud? Megen gudstjenestetænkning og adskillige menighedsdannelser i disse år finder sted under inspiration fra et sådant evangelium og en sådan missions-forståelse. Det er meget kritisk og udtryk for stor en stor indre nød.

⁷ Pastor Vagn Lyrstrand i Den evangelisk-lutherske Frikirkes kirkeblad, Luthersk Kirke nr. 3-4/2005

⁸ ”På grund af Kristi missionsbefaling”, rapport fra kirkevækst-studie- komiteen i LCMS, St. Louis januar 2001. <http://old.www.lcms.org/president/statements/christcommission.asp>

⁹ Kilde: Præsentationsfolder for Willow Creek i Danmark 2000.

1.3 Granskning af læren om en synders retfærdiggørelse overfor Gud – i nøden

For at vi kan blive ved evangeliets sandhed, skal vi granske evangeliets budskab om den retfærdighed, som er åbenbaret uden lov. Vi må granske og leve af syndernes forladelse, som Gud skænker os for Kristi skyld. Skriftens store ”men”:

”Men nu er Guds retfærdighed åbenbaret uden lov, bevidnet af loven og profeterne, Guds retfærdighed ved tro på Jesus Kristus for alle, som tror. Der er ingen forskel; for alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud, og ufortjent gøres de retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus.” (Rom 3,21-24)

Det skal vi gøre, fordi syndernes forladelse og menneskets retfærdighed her – og overalt i Den hellige Skrift – er hovedartiklen. Hvis denne lære forfalskes eller forlades, dør troen, og kirken går under som kirsten kirke. Og de mennesker, som trækkes med i dette frafald, vil på den yderste dag blive opvakt til evig dom og fordømmelse. Det er apostelens nød og bekymring i Rom 10,1-3. Denne lære er nødvendig, ikke blot for at der kan drives mission. Vi behøver den selv. Og kun når menigheden vedgår sig sin synd og klynger sig til Kristus og hans nådemidler – kan den bruges af ham i hans mission.

1.4 To fælleserklæringer

Her er ”Fælleserklæringen vedr. retfærdiggørelseslæren”, Augsburg, 31. okt. 1999, blevet nævnt. Det forekommer jo netop at være en stor gave, at Den romersk katolske kirke og Det lutherske Verdensforbunds kirker satte denne lære på dagsordenen i 1960’erne. I en situation, hvor vi spørger, hvordan vi finder sammen med hinanden på en sikker grundvold, så kristne menigheder ikke skal splittes i nøden, men forenes på frelsens grund, tager vi med kyshånd imod al den hjælp, vi kan få.

Hør, hvordan Apologien og Martin Luther – i en anden luthersk fælleserklæring, Konkordieformelen af 1577 - udfordrer og stiller os store ting i forventning, når vi beskæftiger os med denne lære:

Denne artikel om retfærdiggørelsen ved troen er, som Apologien siger, ”hovedpunktet i hele den kristne lære”. Uden den kan ingen ængstelig samvittighed få en varig trøst eller virkelig kende rigdommen i Kristi nåde. Som også Dr. Luther skriver: ”Hvor denne ene artikel bliver bevaret ren, forbliver også kristenheden ren, uden sekter. Hvor den derimod ikke bliver bevaret ren, er det ikke muligt at væge sig mod en eneste vildfarelse eller sektånd.”¹⁰

Hvis dette udsagn virkelig er sandt, er den rene bibelske forkyndelse af retfærdiggørelsen ved troen hjælpen og løsningen, vi sukker efter.

2. Retfærdiggørelseslæren i Konkordiebogen

2.1 En genløst synder

Tager vi udgangspunkt i Lille Katekismus, begynder retfærdiggørelseslæren allerede med det

¹⁰ Konkordieformelen, SD III, 6.

første bud: ”Du må ikke have andre guder!” Her bliver jeg uretfærdig – overfor Gud. Eller snarere: Jeg ser og erkender min situation. Jeg har misbrugt hans navn, ikke taget imod hans ord, som jeg burde, ikke æret min mor og far, slået ihjel, bedrevet hor, stjålet, tænkt og talt falsk om min næste, og begæret. Og dette begær er synd . Det viser, at jeg er en synder, også selv om jeg er døbt og blev tilgivet i går.

”Sådan priser David også det menneske saligt, som Gud tilregner retfærdighed uden gerninger: Lykkelige de, hvis overtrædelser er tilgivet, og hvis synder er blevet skjult; lykkeligt det menneske, som Herren ikke tilregner synd” (Rom 4,7-8).

Her er syndernes forladelse og troens retfærdighed ét og det samme. Gud erklærer mennesket for retfærdigt. Gud tilgiver overtrædelserne.

Første gang vi møder frelsens ord i Lille Katekismus er antydningvist i 1. trosartikel, hvor der siges: ”Og alt dette gør han af lutter faderlig og guddommelig godhed og barmhjertighed uden nogen værdighed eller fortjeneste hos mig.” Og det finder sit højdepunkt, når artiklen om genløsningen forklares:

Jeg tror, at Jesus Kristus, sand Gud, født af faderen i evighed, og til lige sandt menneske, født af jomfru Marie, er min Herre, *som har genløst mig fortabte og fordømte menneske*, erhvervet og vundet mig fra alle synder, fra dødens og djævelens magt, ikke med guld eller sølv, men med sit hellige og dyrebare blod og med sin uskyldige lidelse og død, for at jeg skal være hans egen og i hans rige leve under ham

”Mig fortabte og fordømte menneske.” Når vi taler sådan om os selv, kan det høres, at vi kommer fra mødet med Guds lov og hellige vilje. Gud har overbevist os om, at vi i os selv er **fortabte**, dvs. uden egne muligheder for at finde tilbage og komme tilbage til Gud, og **fordømte**, dvs. udelukket fra fællesskabet med Gud på grund af Guds vrede og dom over vore synder. *”Jesus Kristus ... har genløst, erhvervet og vundet mig fra alle synder, fra dødens og djævelens magt.”* Troen taler om genløsningen i før nutid, i perfektum. *”... har genløst”*. Hvad er der sket i dette fortabte og fordømte menneske? Det venter katekismen med at svare på og fastholder i stedet modsætningen mellem den nutidige synd, som findes i mit liv og gør mig til et fordømt menneske overfor Gud, og genløsningen fra synden med den herlige følge, at jeg lever i Guds rige under ham allerede i dette liv. Årsagen til genløsningen er altså ikke på nogen måde Kristi gerning *i mennesket*, ikke en fornyende kraft, som gør mennesket retfærdigt indefra, ikke en tro, som har gjort værdig på grund af troens væsen. Troen er end ikke nævnt på dette sted. Og dog er genløsningen fuldkommen. Årsagen til genløsningen er Kristi lidelse, død og opstandelse i mit sted.

Dette menneske bekender: *”Jeg tror, at jeg ikke af egen evne og kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham.”* Vi står nemlig med lukket mund og ser ingen muligheder i os selv eller i noget andet menneske. Vi kan end ikke tro. Men Helligånden har kaldet mig til tro. Og det er virkelig muligt at skelne Helligånden fra ens egen ånd og tanker. For *”Helligånden har kaldet mig ved Evangeliet.”*

Evangeliet er noget i sig selv og bliver ikke først til, når det kommer i kontakt med os. Det lyder ind i den fortabte og fordømtes liv og er en virkelighed, også før jeg hørte det. Nu har han kaldet mig ved det.

”... og oplyst mig med sine gaver”. Helligåndens gaver her er ikke nådegaver forstået som såkaldt karismatiske gaver, hvorved vi tjener Gud. Luther forklarer i Store Katekismus, at han tænker på Sakramenterne, som han også skynder sig at undervise om i Lille Katekismus, når han er færdig

med Fadervor.¹¹

Hvor der før var mørke og vantro, lyser disse herlige gaver fra Gud nu op, så det fortabte og fordømte menneske ser og tror, at Kristus er hans stedfortræder. Ordet ”sine gaver” peger med stor klarhed på, at der sker en overrækkelse fra Gud til synderen, så synderen virkelig nu på grund af gaven, som modtages ved tro, er retfærdig for Gud.

Jo, der er sket store ting for og med dette menneske: det er retfærdiggjort for Gud.¹² Men selv om syndernes forladelse er den største kraftkilde i en kristens liv, er syndernes forladelse ikke i denne sammenhæng en kraft i mennesket, som det skal tage i anvendelse for at udvikle sin retfærdighed overfor Gud. Troens retfærdighed overfor Gud er og bliver syndernes forladelse, forsoning med Gud, og at vi antages som Guds børn for Kristi lydigheds skyld.¹³

2.2 Ved troen alene

Retfærdiggjort ”ved troen alene”¹⁴. Dette udtryk skal ikke blot beskytte os mod at tænke, at vore gerninger skulle fuldkommengøre frelsen, men også mod at mene, at vor anger og omvendelse skal være tilstrækkelig god og ægte til, at man virkelig også tør tro, at man er netop dét menneske, som Gud giver syndernes forladelse og erklærer retfærdig. Konkordieformelen advarer både mod at indblande det, som går forud for troen, og det som kommer efter, i en synders retfærdiggørelse for Gud.

Konkordieformelen, SD III, 24-27: Men hvis artiklen om retfærdiggørelsen skal bevares ren, må man her med særlig omhu passe på, at ikke det, der går forud for troen, og det, der følger efter, bliver blandet ind i eller skudt ind i artiklen om retfærdiggørelsen som noget, der er nødvendig for den eller hører med til den. For det er ikke samme sag at tale om omvendelsen og retfærdiggørelsen. ... Til den hører nemlig med nødvendighed kun Guds nåde, Kristi fortjeneste og troen, der tager imod dette i evangeliets løfte.... Når Paulus i Rom 3,28 siger: ”Vi gøres retfærdige ved tro, uden lovgerninger”, viser han dermed, at hverken den forudgående anger eller de efterfølgende gerninger hører med i artiklen om troens retfærdiggørelse. For gode gerninger går ikke forud for retfærdiggørelsen, men følger efter, og personen må først være retfærdig, før man kan gøre gode gerninger.¹⁵

¹¹ St. Katekismus i forklaringen til tredje trosartikel: ”Endvidere tror vi, at vi i kristenheden får syndernes forladelse. Det sker gennem sakramenterne og afløsningen og ved alle slags trøstende ord i hele evangeliet. På dette sted hører derfor det hjemme, der skal prædikes om sakramenterne, ja kort sagt hele evangeliet og alt det, som er forbundet med at være kristen.”

¹² Konkordieformelen, SD III,4: Han har ved sin fuldkomne lydighed som Gud og menneske forløst os fra vore synder og gjort os retfærdige og salige; det vil altså sige, at troens retfærdighed er syndernes forladelse, forsoning med Gud, og at vi antages som Guds børn for den ene Kristi lydigheds skyld, som alene troen, af ren nåde, tilregnes alle ret troende til retfærdighed, og derfor frikendes de fra deres uretfærdighed.

¹³ Konkordieformelen, SD III, 23: Men fordi den påbegyndte fornyelse er ufuldkommen i dette liv, og synden også hos den genfødte stadig bor i kødet, så består troens retfærdighed for Gud i, at Kristi retfærdighed af nåde tilregnes os uden vore gerninger, sådan at vore synder tilgives og tildækkes og ikke bliver tilregnet os, Rom 4, 6-8.

¹⁴ Konkordieformelen, SD III, 4: ”Troen alene”. Se også SD III, 36-39.

¹⁵ Konkordieformelen, SD III, 24: Men hvis artiklen om retfærdiggørelsen skal bevares ren, må man her med særlig omhu passe på, at ikke det, der går forud for troen og det, der følger efter, bliver blandet ind i eller skudt ind i artiklen om retfærdiggørelsen som noget, der er nødvendig for den eller hører med til den. For det er ikke samme sag at tale om omvendelsen og retfærdiggørelsen. 25: For ikke alt det, der hører med til en sand omvendelse, hører også med til artiklen om retfærdiggørelsen. Til den hører nemlig med nødvendighed kun Guds nåde, Kristi fortjeneste og troen, der tager imod dette i evangeliets løfte. Ved troen tilregnes Kristi retfærdighed os, syndernes forladelse, forsoning

Tilgivelsen finder sted, når Gud taler til mig. Så enkelt er det. Den er ”forensisk”. Han *erklærer* mig retfærdig. Hans ord afgør det juridisk.

”*Han forlader dagligt mig og alle troende al synd rigeligt*”. Med ordet ”troende” tænkes der ikke på nogen kvalitet i mennesket, men på forholdet mellem synderen og Kristus, forholdet mellem det fortabte og fordømte menneske og Gud, som er nådig og som har søgt og fundet det fortabte menneske og tilsagt det nåde og taget dommen bort. Retfærdigheden består i syndernes forladelse. Og den forbliver nødvendig dagligt – indtil den yderste dag. Der kommer ikke en periode senere hen i livet på jord, hvor Kristus i mig udvikler en retfærdighed, som gør, at syndsforladelsen ikke behøves.¹⁶

Den retfærdiggørende tro er altså udelukkende den hånd, som modtager Guds erklæring: Jeg er forsonet med dig! Jeg tilgiver dig dine synder. Jeg skænker dig og overrækker dig tilgivelse og barnekår. Derfor må tilgivelsen være til stede før troen; sådan som apostelen Paulus siger:

Thi det var Gud, som i Kristus forligte verden med sig selv, idet han ikke tilregnede dem deres overtrædelser og lod ordet om forligelsen lyde iblandt os. Vi er altså sendebud på Krsiti vegne, som om Gud formaner ved os; vi beder på Kristi vegne: Lad jer forlige med Gud (2 Kor 5,19-20)

Martin Luther skriver i De smalkaldiske Artikler:

*Jesus Kristus, vores Gud og Herre, er død på grund af / for vores synders skyld og oprejst for vor retfærdigheds skyld (Rom. 4,25). Han alene er det Guds Lam, der bærer verdens synd (Joh 1,29). Og Gud har lagt al vor synd på ham (Es 53,6). Og ligeledes: Vi er alle syndere og bliver uden nogen fortjeneste retfærdige af hans nåde gennem forløsningen i Jesus Kristus ved hans blod (Rom 3,23). Dette må tros og kan ikke tilegnes eller gribes ved nogen gerning, lov eller fortjeneste. Derfor er det klart og sikkert, at alene sådan en tro gør os retfærdige, som Paulus siger i Rom 3,28. Fra denne artikel kan man ikke vige eller ændre noget, om så himmel og jord, og hvad der ellers er, styrter sammen. ... For vi fik lægedom ved hans sår. På denne artikel hviler alt, hvad vi lærer og foretager os imod paven, djævelen og hele verden. Skriften lærer, at syndernes forladelse blev erhvervet til os i Kristus.*¹⁷

med Gud, adoptionsstatus og arveret til det evige liv. 26: Derfor findes der ikke nogen sand, frelsende tro hos dem, der er uden anger og sorg og som har et onde forsæt om at forblive og ture frem i synden. En sand anger går forud, og den retfærdiggørende tro findes kun hos dem, der lever i sand, og ikke opdigtet, bod. 27: Kærligheden er også en frugt som helt sikkert med nødvendighed følger den sande tro. For hvis nogen ikke elsker, er det et sikkert tegn på at han ikke er retfærdiggjort, men stadig befinder sig i døden eller igen har tabt troens retfærdighed, som Johannes siger, 1 Joh 3, 14. Men når Paulus i Rom 3, 28 siger: ”Vi gøres retfærdigt ved tro, uden lovgerninger”, viser han dermed, at hverken den forudgående anger eller de efterfølgende gerninger hører med i artiklen om troens retfærdiggørelse. For gode gerninger går ikke forud for retfærdiggørelsen, men følger efter, og personen må først være retfærdig, før man kan gøre gode gerninger

¹⁶ Store Katekismus: Om Troen, forklaringen til tredje trosartikel: ”Det er nødvendigt at det sker uden ophør (nemlig at synden bliver forladt). For skønt Guds nåde er vundet til os ved Kristus, og helligheden skabt af Helligånden ved Guds ord i den kristne kirkes forsamling, er vi dog på grund af vort kød, som vi endnu slæber rundt på, aldrig uden synd. Derfor er alt i kristendom indrettet på, at man dagligt skal hente syndernes forladelse ved ord og tegn til trøst og oprejsning for samvittigheden, så længe vi lever her. Således bevirker Helligånden, at synden ikke kan skade os, skønt vi stadig har den, fordi vi i kristenheden, hvor der helt og fuldt er syndsforladelse, idet både Gud tilgiver os, og vi tilgiver, støtter og hjælper hinanden. ... Derfor har alle, der vil søge og fortjene helliggørelse ved deres egne gerninger og ikke ved evangeliet og syndernes forladelse, sat sig selv udenfor.”

¹⁷ De Smalkaldiske Artikler, 2. del, 1.

2.3 Ikke i teorien, men ”i denne kristne menighed”

Nu kommer der måske alligevel nogen og hævder, at man da ikke kan være retfærdiggjort, hvis man ikke har angret, ikke er ret omvendt og ikke har taget imod Kristus som sin personlige frelser. For man mener, at tilgivelsen i sig selv ikke gøre nogen retfærdig. Retfærdigheden opstår først - hævder man - når troen kommer til, når omvendelsen er tilstrækkelig ægte, og når Kristus bor i ens hjerte.

Men dermed kommer man i strid med Den hellige Skrift og med vidnesbyrdet i den lutherske bekendelse, som siger, at omvendelsen *ikke* hører med til retfærdiggørelsen. Derfor skal vi ikke i vor uværdighed spørge efter, om vores omvendelse er ret, eller om vi har angret dybt nok. Vi skal i stedet lytte til Guds røst.

”Mennesker belæres om at sætte afløsningen (tilgivelsen i skriftemålet) meget højt, for den er Guds stemme og forkyndes på Guds befaling. Nøglemagten prises og der mindes om, hvor megen trøst afløsningen bringer forskrækkede samvittigheder Men samvittighederne bør ikke bebyrdes med bekymring for, om alle overtrædelser er blevet optalt.”¹⁸

Vi skal derfor stole på Helligåndens gerning gennem Lov og Evangelium. Loven skal anvendes på den synder, som er ubodfærdig. Guds dom skal udtales over synden. Og der, hvor mennesket rækker ud efter tilgivelse og nåde, som toldereren gjorde det i templet (Luk 18,13-14), der lyder på baggrund af Kristi stedfortrædende lidelse, død og opstandelse: Dine synder er dig forladt. Og der spørges ikke efter nogen årsag eller grund i mennesket. For Jesus siger, at toldereren gik retfærdiggjort hjem.

Ingen af os kan løse denne absolutte modsætning mellem lov og evangelium. Vi kan ikke forklare os ud af det. Men vi kan og skal forkynde lov og evangelium efter Kristi ord i Joh 20,21-23.

Det er måske netop derfor, Martin Luther i Lille Katekismus siger: *”I denne kristne menighed forlader han dagligt mig og alle troende al synd rigeligt.”* Retfærdiggørelsen og syndernes forladelse er ikke en teori, som jeg skal tænke frem af min troslære og anvende på mig selv. Syndernes forladelse er en tilsagt nåde, som lyder i den kristne menighed. Derfor er det ubetinget nødvendigt for en kristen at være i denne kristne menighed, hvor Helligånden har samlet den enkelte troende sammen med andre fortabte og fordømte syndere. Det er nødvendigt at lytte til Herrens tjener og modtage tilgivelsen (absolutionen) og Herrens legeme og blod.

Her i menigheden – som i en retsal – bekendtgør Helligånden gennem prædikenen for samvittighederne, hvilke synder der er tale om. Og han beviser, hvem der er den skyldige, og overbeviser overtræderen om hans skyld (Joh 16,8-11). Og det skal bekendtgøres for den tiltalte, hvad følgen er: evig fordømmelse. - Her i samme retsal – i denne kristne menighed - skal det derpå lyde: Du er frikendt og retfærdig for Kristi skyld. Det skal siges klart og tydeligt, at denne erklæring kun har én årsag: Kristus, din stedfortræder! Ja, den er så sikker og vis, at den faktisk var afsagt, før vi kom herind. Men nu lyder det til dig. Tro det for Jesu skyld!

2.4 ”På den yderste dag”

Efter syndernes forladelse går den apostolske trosbekendelse og forklaringen i Lille Katekismus direkte videre til dommen på den yderste dag. Hermed tilkendegives, at tilgivelsen har som sit endemål at redde os på dommens dag. Hvis tilgivelsen havde som sit ultimative mål, at

¹⁸ Den Augsburgske Bekendelse, artikel 25.

mennesket skulle få det godt med sig selv her tiden, da ville det nemlig nogle gange være bedre at forbigå synden eller at kalde den for noget andet (fx svaghed, uheldige omstændigheder, vanskelig social arv) og tilpasse Guds lov til tidens tanker, så man ad den vej kunne få det bedre med sig selv og sit eget dårlige væsen.

Tilgivelsen er gavnlige for alt! ”*Thi hvor syndernes forladelse er, der er der liv og salighed!*” Men dens endegyldige mål er at redde os fra den kommende vrede, uanset om vi føler os skyldige eller ej. Det bliver klart på dommens dag. På den dag vil Gud ”*opvække alle døde, og give mig med samt alle troende evig salighed.*” Ikke på grund af menneskets anger eller troens frugter, men på grund af Kristus, som vi klynger os til i troen, som Gud har givet os ved evangeliet. På dommens dag står mennesket altså overfor Gud med denne gave: syndernes forladelse, dette ord fra Gud. Og det er syndernes forladelse, som bringer ham frelst hjem i saligheden. Den vantro går derimod fortabt. For vantroen afviser gaven. Og da har man kun fordømmelse.

3. ”Fælleserklæringen vedr. retfærdiggørelseslæren”

3.1 Baggrund og sigte

Her vil vi se på ”Fælleserklæringen om Retfærdiggørelseslæren” (FE) mellem Den romersk Katolske kirke og (flertallet af) Det lutherske Verdensforbunds kirker. Den er resultatet af samtaler, der blev påbegyndt i 1960’erne, og det understreges i indledningen, at den ikke er nogen ny og selvstændig fremstilling.¹⁹

Hensigten er:

*at påvise, at de underskrivende lutherske kirker og den romersk katolske kirke nu på basis af dialogen er i stand til at formulere en fælles forståelse af vor retfærdiggørelse ved Guds nåde gennem troen på Kristus.*²⁰

Hvordan er det gået til?

*Vore kirker er i hver deres historiske forløb kommet til en ny erkendelse. Der er sket en udvikling, som ikke blot tillader, men kræver, at kirkerne tager fortidens adskillende spørgsmål og gensidige fordømmelser op til ny overvejelse og ser dem i et nyt lys.*²¹

Åbenhed i deres forskellighed

*Den forståelse af retfærdiggørelse, der er fremlagt i denne Fælleserklæring, viser, at der mellem katolikkerne og lutheranerne findes en fælles forståelse om grundsandheder i læren om retfærdiggørelsen. I lyset af denne fælles forståelse er de eksisterende forskelle, beskrevet i overstående, ... acceptable. Derfor er den lutherske og den romersk katolske udfoldelse af retfærdiggørelsestroen i deres forskellighed åbne overfor hinanden og ophæver ikke igen deres forståelse af grundsandhederne. ... Vi takker Herren for dette afgørende skridt på vej til at overvinde kirkens adskillelse. Vi beder Helligånden føre os videre mod den synlige enhed, som er Kristi vilje.*²²

¹⁹ Fælleserklæringen, pkt. 6.

²⁰ Fælleserklæringen, pkt. 5.

²¹ Fælleserklæringen, pkt. 7.

²² Fælleserklæringen kap. 5, pkt. 40 og 42.

Tre ting falder i øjnene: 1) Man er nået frem til en ny erkendelse; der er sket en udvikling: Tænkes der mon på en ny forståelse af Skriften, hvorved de lutherske har mistet troen på Skriftens klarhed? 2) Man ser fordømmelserne i et nyt lys, men synes helt at overse, at disse fordømmelser har nøje sammenhæng med, at Kristus skal komme til dom. Og er dommen borte, da må retfærdiggørelsen omtolkes til noget nyt, hvor man ikke har grund til at fordømme hinanden for variationer i tolkningen. 3) Det store mål på vejen skildres som den synlige enhed kirkerne imellem. Men var målet ikke evig salighed? Og er vejen derhen ikke en vej fuld af trængsler i den stridende kirke, hvor man må lide for troens skyld – også blandt falske brødre?

3.2 Parterne

Tridentinerkonciliet 1545-63 og Konkordiebogen 1530-80 er den historiske baggrund. Mens den lutherske lære er beskrevet ovenfor, skal der gives en kort uddrag de læreudsagn, som blev fastlagt på Den romersk Katolske kirkes konzil, Tridentinerkonciliet (session 1-10: 1545-47 / session 11-16: 1551-52 / session 17-25: 1562-63).

Positivt lærte man:

*Session VI, kap. 7: ”Retfærdiggørelsen består ikke blot i syndernes forladelse, men er også helliggørelse og fornyelse af det indre menneske ved, at det villigt tager imod nåden og dens gaver, hvorved et uretfærdigt menneske bliver retfærdigt, og en fjende bliver en ven, så mennesket kan blive en en arving og få evigt liv. ...”*²³

Derefter fordømte man den lutherske lære og de lutherske lærere:

*Session VI, kap. 11: Hvis nogen siger, at et menneske retfærdiggøres enten alene ved tilregning af Kristi retfærdighed eller alene ved syndernes forladelse, således at retfærdiggørelsen sker uden den nåde og kærlighed, som indgydes i deres hjerter ved den Hellige Ånd, og som bliver hos dem, eller at den nåde, hvorved vi retfærdiggøres, udelukkende er Guds nådige sindelag /velbehag; han være forbandet.*²⁴

På den anden side stod Det lutherske Verdensforbund, hvis kirker næsten alle havde underskrevet Konkordiebogen som deres forpligtende bekendelse. Her var – foruden en grundig beskrivelse af

²³ Tridentinerkonciliet, session VI, kap. 7: ”... Årsagerne til denne retfærdiggørelse er disse: 1) Den finale årsag er selvfølgelig Guds og Kristi ære og det evige liv; 2) den virkende årsag er den barmhjertige Gud, som nådigt vasker og helliggør og besegler og salver med Helligåndens løfte; 3) den fortjenstmæssige årsag er Guds enbårne Søn, vor Herre Jesus Kristus, som – da vi var fjender – ved sin hellige lidelse på korset fortjente retfærdigheden til os og gjorde fyldest for vore synder hos Faderen; 4) den instrumentale årsag er Dåbens sakramente, som er troens sakramente, uden hvilket vi aldrig bliver retfærdige; 5) og til sidst: den eneste formale årsag er Guds retfærdighed, dog ikke hans egen retfærdighed, ved hvilken han selv er retfærdig, men den retfærdighed, hvorved han gør os retfærdige, dvs. som vi bliver udrustet med af ham, så vor ånd og vort sind fornyes, således at vi ikke blot anses for at være retfærdige, men også i sandhed kaldes og er retfærdige, idet vi modtager retfærdigheden svarende til det mål, Helligånden giver den enkelte som han vil det, svarende til den enkeltes anlæg og medvirken. ... Mennesket modtager retfærdigheden sammen med syndernes forladelse, og kærligheden og håbet gives os gennem troen. For troen forener os ikke med Kristus og gør os ikke til lemmer på hans legeme, med mindre kærligheden og håbet føjes til den.” (Kilde: Examination of the Council of Trent. Martin Chemnitz / Fred Krämer, CPH, St. Louis 1971. part 1, pp. 457-461. Dansk oversættelse ved LGJ).

²⁴ Tridentinerkonciliet, session VI, kap. 12: ”Hvis nogen siger, at retfærdiggørende tro ikke er andet end tillid til den guddommelige barmhjertighed, som tilgiver synden for Kristi skyld, eller at det alene er denne tillid, hvorved vi er retfærdige, han være forbandet.” Session VI, kap. 24: ”Hvis nogen siger, at den retfærdighed, som man modtager, ikke bevares og vokser overfor Gud gennem gode gerninger, men at gerningerne udelukkende er frugten af og tegn på den retfærdighed, som mennesket modtog, og ikke også en årsag til, at retfærdigheden vokser; han være forbandet. (Kilde som i note ovenfor).

retfærdiggørelsen ud fra Skriften – også udtalt en forkastelse og fordømmelse af den romerske retfærdiggørelseslære, om end forkastelsen var rettet mod en ”forfinet” udgave af samme.²⁵

3.3 Vurdering af resultatet

Samtalen mellem Det lutherske Verdensforbunds kirker (LVF) og Den romerske katolske Kirke resulterede i 1997 i en fælleserklæring (FE) vedr. retfærdiggørelseslæren. Efterfølgende diskussion fik parterne til at udarbejde et "Annex" (tillæg)²⁶, hvor nye alvorlige indvendinger blev behandlet. Fællesudtalelsen blev underskrevet af parterne ved en højtidelig ceremoni på reformations-dagen den 31. oktober 1999 i Augsburg.

Nordisk Frikonference (NFK) bestående af Den lutherske Bekendelseskirke i Finland, Evangelisk Luthersk Bekendelseskirke i Norge og Sverige, Den lutherska Församlingen i Stockholmsområdet og Umeå, og Den ev.-luth. Frikirke i DK, studerede på to konferencer disse dokumenter og udtalte efter sit møde den 17.-18. september 1999:

Parterne (Rom og LVF) har sat Skriftens og kristendommens central-lære om menneskets retfærdiggørelse overfor Gud på dagsordenen. Det glæder vi os over. Men vi anser det foreliggende resultat som en umulig sammenskrivning af bibelsk lære med vranglære i spørgsmålet om, hvordan mennesket retfærdiggøres overfor Gud. Resultatet er 1) sammenblanding af tro og gerninger i retfærdiggørelseslæren, 2) reel afskaffelse af Skriftens fordømmelse af vranglære og 3) tilsidesættelse af Kristus alene og Skriften alene som autoritet i kirken.

Nordisk Frikonference uddyber:

1. Retfærdiggørelse og helliggørelse: Parterne (Rom og LVF) beskriver deres klassiske (modstridende) forståelse af retfærdiggørelseslæren. I samme åndedrag udtaler de i enighed, hvordan et menneske bliver retfærdiggjort for Gud. Enigheden opnås ved at sammenskrive retfærdiggørelse (hvad Gud har gjort *i Kristus for os*) med helliggørelse (hvad Gud gør *i os ved Kristus*) med en ødelæggende sammenblanding af den retfærdiggørende tro og troens frugter til følge.

Parterne udtaler: *"Sammen bekender vi: Af nåde alene, ved troen på Kristi frelsende gerning og ikke på grund af nogen fortjeneste fra vor side anerkendes vi af Gud og modtager Helligånden, som fornyer vore hjerter, idet han udruster og kalder os til at gøre gode gerninger" (FE 15)... "Guds nådes virkning udelukker ikke menneskets gerning: Gud virker alt, både at ville og at udføre, derfor kaldes vi til at stræbe cf. Fil. 2, 12ff." (Annex 2C).*

Da det er retfærdiggørelseslæren, der er tale om, er dette et meget farligt udsagn. Ifølge Skriften udelukker Guds nåde menneskets gerninger i spørgsmål om frelse og retfærdiggørelse. *Ef. 2,8-9: "For af den nåde er I frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds. Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af."* Nåden og troen hører sammen med retfærdiggørelsen. Derimod har menneskets gerninger ingen plads i retfærdiggørelseslæren. *Rom. 3,28: "For vi mener, at et menneske*

²⁵ Konkordieformelens artikel III var særligt rettet imod Andreas Osianders vranglære, at troens retfærdighed er den væsensmæssige Guds retfærdighed, som Kristus selv er, idet han er den sande Guds Søn, der ved troen bor i de udvalgte og driver dem til at gøre det rette.

²⁶ Annex til "Fælleserklæringen om Retfærdiggørelseslæren" findes på LWF's officielle web-sted: http://www.lutheranworld.org/Special_Events/EN/gof99e.pdf. Engelsk tekst med dansk oversættelse findes på web-adressen: <http://www.vivit.dk/jd/annex.htm>.

gøres retfærdigt ved tro, uden lovgerninger.”

2. Tidligere tiders lærefordømmelser: Parterne er enige om, at de gensidige fordømmelser i tidligere tider (reformationstiden i 1500-tallet) ikke vedrører den katolske og lutherske lære om retfærdiggørelsen, sådan som den fremlægges i Fælleserklæringen (FE 41 og Annex 1).

Hermed antydes det, at parterne ikke længere holder fast ved den lære, som blev formuleret i 1500-tallets dokumenter (fra Tidentinerkonciliet og De lutherske Bekendelsesskrifter). Det fremgår også af Fælleserklæringen, hvor nåde forstået som syndernes forladelse hos Gud og nåde forstået som Guds forvandlende kraft i mennesket sammenblandes. Og da mistes læren om retfærdiggørelse af nåde ved tro uden gerninger (Rom. 3,28).

Imod Fælleserklæringen og Annex, må vi derfor fastholde, at reformationstidens lærefordømmelse ikke er overvundet, men har fået ny aktualitet. Skal nåden forblive nåde, må lærefordømmelsen træde i funktion, når Kristi forløsningsværk bevidst angribes i menigheden. *Gal. 1,8-9: ”Men om så vi selv eller en engel fra himlen forkyndte jer et andet evangelium end det, vi har forkyndt jer, forbandet være han. Som vi allerede har sagt, siger jeg nu igen: Hvis nogen forkynnder jer et andet evangelium end det, I tog imod, forbandet være han.”*

3. Skrift, tradition og paveembede: Parterne erkender, at der er forskellig forståelse af, hvad der er autoritet i kirken. Til trods herfor *”respekterer begge parter den anden parts fastlagte måder at nå frem til afgørelser i lærespørgsmål”* (FE 43 og Annex 4). Fælleserklæringens bibel-brug bør derfor studeres i lys af, at den romersk-katolske kirke fastholder den kirkelige tradition som en del af Guds åbenbaring imod reformationens ”Skriften alene”. Ligesom Fælleserklæringen direkte slår retfærdiggørelse og helliggørelse sammen under nådens fortegn, slår den indirekte Skriften, den kirkelige tradition og pavens embede sammen under åbenbaringens fortegn. Det er i strid med den kristne tro og den sunde lære.

FE kalder på, at lutherske kirker gennem fornyet bøn og bibelstudie besinder sig på den bibelske retfærdiggørelseslære og reformationens grundprincipper: Skriften alene, af nåde alene, gennem troen alene og for Kristi skyld alene.²⁷

4. Afslutning

Det fremgår desværre af FE, at vi ikke her finder hjælp til enhed og fællesskab. Den hellige Skrift er ikke længere formalprincip. Og materialprincippet, retfærdiggørelseslæren, er forvansket og fordrejet.

4.1 Udvikling i mennesket eller domsafsigelse?

Retfærdiggørelsen er ikke en process, men en domsafsigelse, som fandt sted, da Kristus opstod fra de døde, og som i dag finder sted som den grundlæggende begivenhed i den kristne kirke.

Gud er subjekt. Gud døder og gør levende. Den troende er helt og holdent retfærdig. Og den kristne er også helt og fuldt en synder. Retfærdiggørelsens virkelighed består udelukkende og

²⁷ Udtalelsen fra NFK vedr. ”Fælleserklæringen om retfærdiggørelseslæren” findes i hhv. svensk, norsk, finsk og dansk oversættelse og fås ved henvendelse til de deltagende kirker.

alene i, at syndernes forladelse er tilsagt den kristne. Den kristne ER retfærdig, fordi Gud siger det. En kristen kan være og er faktisk samtidig synder og retfærdig, fordi syndens virkelighed og hans retfærdighed ikke ophæver hinanden.

Rom taler om retfærdiggørelsen som en proces og kan ikke acceptere dette udsagn: ”simul iustus et peccator” (= retfærdig og synder på samme tid).

4.2 Frelse på dommens dag?

Hvad frelser mig på dommens dag? Fælleserklæringen berører slet ikke dette emne. Men i lys af at alles frelse er meget udbredt i de store folkekirker, er det forståeligt. Og i det lys bliver det også rimeligt, at man ikke længere skal fordømme nogen falsk lære. For den falske lære er ikke længere i sig selv fordømmende. Derfor bliver det heller ikke så farligt at slå retfærdiggørelse og helliggørelse sammen.²⁸

4.3 Retfærdiggørelsen er hjælpen i den kirkelige nød

Retfærdiggørelseslæren skænker en ret erkendelse af Kristus og åbner døren til hele Bibelen. Uden denne artikel kan intet menneske erkende nåden i Kristus eller finde sand trøst for sin anfægtede samvittighed (Apologien IV,3-4). Det er den lære, hvormed kirken står eller falder.

Det betyder imidlertid ikke, at andre artikler er af mindre betydning, eller at det ikke har nogen betydning, om vi tror på dem eller ej. Det er tværtimod således: Retfærdiggørelseslæren åbner døren til Skriften og kaster lys over alle Bibelens skatte. I dette lys rejser alle disse lærdomme sig og tjener retfærdiggørelseslæren.

CA III: Om Guds søn: Kristus som vores midler er basis for læren om retfærdiggørelsen

CA V: Om embedet: Denne lære er umiddelbart knyttet til artikel 4 om retfærdiggørelsen. ”For at vi skal komme til denne tro ...” Den tjener retfærdiggørelseslæren, fordi mennesket ikke ved egen kraft kan komme til tro, men behøver evangeliet. Gud Helligånd skal ved evangeliet skabe troen i hjertet.

CA VI: Om den nye lydighed: Kristen helliggørelse beskrives i denne artikel og er så vigtig for den kristne i hans daglige liv. Retfærdiggørelse af tro alene uden gerninger fører til gode gerninger (Rom 6,14 og 7,6).

CA VII og VIII: Om kirken: Her beskrives den kristne kirke, som består af dem, som tror på syndernes forladelse for Kristi skyld.

Kort sagt: Skriftens lære er en enhed, hvor retfærdiggørelse af tro uden gerninger står i centrum med alle andre lærdomme som sine tjenere (ApG 10,43 og 2 Tim 3,15-17).

²⁸ I ANNEX til Fælleserklæringen nævnes dommedag ganske vist, men ikke som en dag, hvor det afgøres, om et menneske dømmes til evig død, eller om evigt liv gives ham. Derimod tales om, at Gud godkender alt i vort liv og gerninger, som svarer til hans vilje, mens alt, som er forkert, vil blive afsløret og ikke vil gå ind til evigt liv. Men hvad med det menneske, som har handlet forkert? Hvad med det menneske, hvis gerninger er afsløret som synd? Her er ANNEX tavs. Således formår FE og ANNEX at tale om retfærdiggørelse uden at stille mennesket overfor Gud og overfor Guds dom.

Hermed giver retfærdiggørelseslæren os frimodighed til at tjene i kirken netop med retfærdiggørelseslæren som basis.

- Vi kan leve rene og retfærdige overfor Gud, fordi han har genløst os og tilgivet os alle vore synder. Derfor kan vi tjene ham uden frygt alle vore dage.
- Vi bør gøre det, idet vi forkynder evangeliet og forvalter sakramenterne efter hans indstiftelse.
- Og vi kan samles – uforfærdet – uanset om verden godkender os eller ej.

Når vi forkynder lov og evangelium, retfærdiggør Gud syndere - også i dag.

- Han forener os i sin kirke og fører menigheder her og der og mange steder sammen i fælles tro.
- Han giver dem også mod til at oprette kirkefællesskab med hinanden og dele prædikanter og knæle ved hinandens alterborde.
- Han giver mod til at sige nej til fællesskab med vranglære og heretiske kirkesamfund, fordi vranglæren fører syndere bort fra Kristus og i fordømmelse.

Den retfærdiggørende tro er derfor kirkens største skat – også i denne tid.

Må Gud styrke os i denne retfærdiggørende tro og lede os ved sin Hellige Ånd ad Ordets klare veje.

*Leif G. Jensen
Den evangelisk-lutherske Frikirke. lgj@vivit.dk*

BILAG:

ARIKEL OM RETFÆRDIGGØRELSEN fra enhedsdokument udarbejdet af kirkerne bag nordisk Frikonference med henblik på oprettelse af kirkeligt fællesskab mellem de deltagende kirkesamfund.

Kirker indenfor Nordisk FriKonference: Lutherske Bekendelseskirke i Finland (STLK). Evangelisk Luthersk Bekendelseskirke i Sverige og Norge (ELBK). Den Lutherske Menighed i Stockholmsområdet og i Umeå (LFS og LFU). Den evangelisk-lutherske Frikirke i Danmark (ELFK).

Sitamaja i Finland i september 2001, Norrköping i Sverige i maj 2002, Knapstad i Norge, februar 2004 og København i Danmark, februar 2005:

Retfærdiggørelsen

Vi nævner som det første læren om retfærdiggørelsen, fordi denne artikel rummer hele evangeliet. Den skænker en ret erkendelse af Kristus og åbner døren til hele Bibelen. Uden denne artikel kan intet menneske erkende nåden i Kristus eller finde sand trøst for sin anfægtede samvittighed (Apologien IV,3-4).

Retfærdiggørelseslæren forkynder, at Jesus Kristus er en synders eneste og fuldt ud tilstrækkelige retfærdighed overfor Gud (Jer 23,5-6). Jesus Kristus opfyldte loven i vort sted gennem sit fuldkomne og syndfrie liv (Matt 5,17; Gal 4,4). Han bar stedfortrædende straffen for vore synder under Guds vredes dom, da han led og døde på korset (Es 53,5; Kol 2,14).

Skriften bevidner, at "Kristus blev givet hen på grund af vores synder og blev oprejst fra de døde på grund af vor retfærdiggørelse" (Rom 4,25), og at "Gud var i Kristus og forsonede verden med sig selv, idet han ikke tilregnede dem deres overtrædelser" (2 Kor 5,19).

Derfor tror vi, at et menneskes retfærdiggørelse overfor Gud er forensisk, dvs. Guds erklæring, hvor han dømmer og siger, at det syndige menneske er tilgivet, fri for straf, frikendt og saligt – for Kristi skyld. Denne retfærdiggørelse bygger alene på Kristus,

Forkyndelsen af syndernes forladelse og retfærdiggørelse for Kristi skyld har magt til at vække det genstridige, døde og døde hjerte og give mennesket troen på Gud. Den tro, som stoler på syndernes forladelse for Kristi skyld, og lader Guds retfærdighedsdom gælde på grund af Jesus Kristus, kaldes i Skriften for "den retfærdiggørende tro." Den er ikke menneskets modydelse eller gode gerning, men tillid til evangeliets løfte og tilsagn, at Gud er os nådig for Kristi skyld. Den skabes af det evangelium, som den tror og stoler på. Det understreges ved, at Skriften endog kan sige, at Gud retfærdiggør den ugudelige: "Den derimod, der ikke arbejder, men tror på ham, som gør den ugudelige retfærdig, ham regnes hans tro til retfærdighed" (Rom 4,5).

Vi lever i en tid, hvor menneskers behov for forståelse, omsorg og mening med livet ofte bestemmer dagsordenen for kristen prædiken og missionsstrategi. Samtidig skydes forkyndelsen af menneskets retfærdiggørelse over for Gud til side som utidssvarende og uaktuel for mange mennesker. I modsætning hertil tror, lærer og bekender vore kirker, at menneskets retfærdiggørelse overfor Gud er det centrale og afgørende spørgsmål i ethvert menneskes liv, uanset om det selv føler eller oplever det. Denne indsigt tvinger os til at forkynde lov og evangelium i overensstemmelse med Bibelens tydelige ord i tillid til, at Helligånden på den måde vil overbevise om synd, retfærdighed og dom (Joh 16,8).